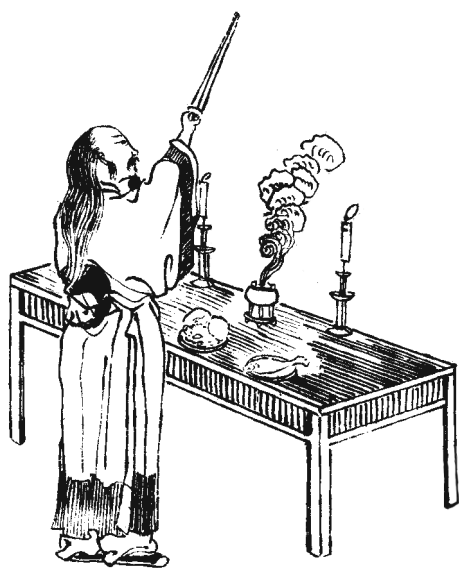

De taoïst van Nanking

Andere uitgaven van Piet Rombouts:

Dee Goong An second part: Governor Dee Defies the Empress

Judge Dee and the Courtesan

(Two Judge Dee stories)

Een onbeduidend verhaal van een lentedroom

(Een Chinees verhaal uit de Ming dynastie)

Het bezoek van de censor

(Een rechter Tie verhaal)

Bronnen van illustraties in de rechter Tie romans

– *Judge Dee illustrations and their sources*

Vierentwintig zaken van rechter Lan

(De strijd van een magistraat tegen criminaliteit in het Chinese keizerrijk)

Rechter Tie en de courtesane

(Een rechter Tie verhaal)

Het gevecht om de vlecht

(De machtsgreep van de Mantsjoes en de pacificatie van de regio langs de Lange Rivier)

Rechter Tie en de abt

(Een rechter Tie verhaal)

De taoïst van Nanking

Anekdoten uit

Een buidel vol wijsheden

door

Feng Menglong [1574-1646]

Samenstelling en vertaling

Piet Rombouts

Eerste druk: maart 2022

© Nederlandse tekst: Piet Rombouts, 2022

Binnenwerk en omslagontwerp: Sander Hendriks / Ongerijmd

Uitgegeven via Brave New Books

E-mail: parombouts@yahoo.com

ISBN: 978 946 448 6278

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Hoofdstuk 1: Bedriegers en oplichters	11
Hoofdstuk 2: Stoutmoedige vrouwen	29
Hoofdstuk 3: Spitsvondige adviseurs	55
Hoofdstuk 4: Kantoorpolitiek	69
Hoofdstuk 5: Slimme ingevingen	85
Hoofdstuk 6: Management en personeelsbeleid	105
Hoofdstuk 7: Economie en vluchtelingen hulp	124
Hoofdstuk 8: Uitleg van karakters en dromen	136
Illustraties	151
Chinese bron en titels	152

馮猶龍先生訂

新增智囊補

永聯藏板

Een buidel vol wijsheden, *de titelpagina van een 19e-eeuwse uitgave*

Voorwoord

Feng Menglong [1574-1646] is een van de beroemdste schrijvers van de Ming dynastie [1368-1644]. Hij is vooral bekend om drie bundels met novellen, samen vaak *De drie woorden* (*Sanyan*) genoemd. Naast deze novellen schreef deze literaire duizendpoot onder andere historische werken en toneelstukken. Ook verzorgde hij meerdere bundels met gedichten, volksliedjes en moppen. Een groot deel van zijn werkzame leven werkte hij als redacteur, in de laatste jaren van de Ming Dynastie was hij echter ook enkele jaren districtsmagistraat in de provincie Fujian.

In 1626 stelde Feng de bundel *Zhinang* 智囊 ('Een buidel vol wijsheden') samen, die hij later nog wijzigde en uitbreidde tot het boek zoals we dat heden ten dage onder deze titel kennen. Bij 'wijsheden' moeten we niet aan diep filosofische bespiegelingen van wijsgeren denken. Het betreft praktische oplossingen voor praktische problemen, die niet zelden uitblinken door een briljante ingeving of een vindingrijke aanpak en oplossing. De door Feng geboekstaafde wijsheden zijn van velerlei aard en afkomstig van mensen uit diverse lagen van de bevolking. In de eerste plaats zijn daar de geslepen raadgevers van de keizer en de trouwe ambtenaren van het keizerlijke bestuursapparaat, die een functie bekleden in de provincie of op een ministerie. Daarnaast maken we kennis met een bonte stoet van dappere dochters, trouwe echtgenotes en courtesanes, doortastende moeders, strijdplannen beraamende militaire leiders en strategen, waarzeggers die het opvallend vaak bij het rechte eind hebben en zelfs een verdorven jurist.

Feng heeft in de bundel ongeveer duizend losse teksten opgenomen, die hij onderbracht in tien rubrieken, verdeeld over in totaal 28 hoofdstukken. Deze rubrieken zijn:

Toppunt van wijsheid	(4 hoofdstukken)
Scherpzinnig inzicht	(4 hoofdstukken)
Waarheidsvinding door magistraten	(2 hoofdstukken)
Stoutmoedig handelen	(2 hoofdstukken)

Bijzondere kennis of vaardigheid	(3 hoofdstukken)
Vlug van inzicht	(3 hoofdstukken)
Taalkundige spitsvondigheden	(2 hoofdstukken)
Wijsheid op het slagveld	(4 hoofdstukken)
Wijsheid uit de vrouwenvertrekken	(2 hoofdstukken)
Overig	(2 hoofdstukken)

De teksten zijn doorgaans vrij kort: de kortste telt enkele regels, de langste beslaat minder dan twee bladzijden. Doordat enkele teksten uit twee of meer delen bestaan en Feng in veel gevallen een commentaar toevoegt waarin hij soms nog weer andere anekdotes en voorvallen opneemt, bevat de bundel alles bij elkaar circa tweeduizend passages. Feng heeft deze allemaal uit oudere, bestaande werken geplukt, zoals *Zuo zhuan* (4de eeuw v.Chr.), *Han Feizi* (3de eeuw v.Chr.), *Plannen der Strijdende Staten* (2de/1ste eeuw v.Chr.), *Optekeningen van de Hofhistoriograaf* (1e eeuw v.Chr.), *Geschiedenis van de Tang*, *Geschiedenis van de Song* en bundels met optekeningen van vroegere ambtenaren. Een enkele keer noemt hij de bron, meestal niet.

In veel gevallen verwoordt Feng aan het einde van het verhaal in duidelijke bewoordingen zijn mening over het beschreven voorval. Ook geeft hij soms commentaar midden in de tekst, dit wordt door hem ingeleid met ‘opmerking terzijde’, en is hier afgedrukt in klein lettertype.

De beschreven gebeurtenissen dateren van het einde van de Shang dynastie (16de-11de eeuw v.Chr.) tot Feng Menglongs eigen tijd, het begin van de 17de eeuw. Een groot aantal gebeurtenissen zal waargebeurd zijn, maar er zitten ook veel fictieve voorvallen tussen.

De hier vertaalde selectie volgt een eigen indeling, grotendeels op basis van de onderwerpen die in de verhalen ter sprake komen.

Maten en geldeenheden

De standaard afstandsmaat was de *li*, met een lengte van ongeveer zeshonderd meter. Voor kleinere afstanden werd de voet (ongeveer 20 centimeter) en de duim (ongeveer drie centimeter) gebruikt.

De standaardmunt was de koperen duit. Dit muntstuk was rond met een vierkant gat in het midden, zodat munten aan een snoer geregen konden worden. Grotere bedragen werden betaald met losse stukken ongemunt zilver. 'Een ons zilver', vaak vertaald met 'taël', woog ongeveer vijftientig gram. Een streng van duizend koperstukken had de waarde van een taël.

Noot

Meer informatie over Feng Menglong en de tijd waarin hij leefde is te vinden in het voorwoord van de bundel *De drie woorden* vertaald door W.L. Idema (Meulenhoff, 1976).

Een ander boek dat aansluit bij dit onderwerp is *Strategemen, listen om te overleven* van Harro von Senger (Rotterdam, Lemniscaat, 1990).

Bedriegers en oplichters

De taoïstische meester van Nanking

In het *bingwu*-jaar tijdens de Wanli regeringsperiode [1606] was er in Nanking aan de Drieheuvelstraat een handelaar uit de provincie Shanxi die in zijn winkel schapenvachten verkocht. Op een dag ontving hij een klant die in het gezelschap was van een taoïstische meester. De man plaatste een bestelling van vachten met een gezamenlijke waarde van ruim honderd taël. De gewenste vachten waren van een uitzonderlijke kwaliteit en snit en als vooruitbetaling gaf hij hem een flinke silverbaar. Het restbedrag zou hij betalen wanneer de hele bestelling gereed was.

De dagen daarop kwamen de twee heren geregeld terug onder het voorwendsel dat zij kwamen informeren naar de voortgang van de bestelling. Tijdens elk bezoek spraken zij op fluisterende toon met elkaar. Soms gingen ze buiten voor de winkel staan. Ze wezen dan naar de hemel of bestudeerden de grond en maakten handgebaren alsof ze iets uittekenden. Het had er alle schijn van dat ze iets geheimzinnigs in hun schild voerden. De winkelier vond het allemaal maar eigenaardig en vroeg zijn klant wat er aan de hand was.

Pas na het nodige aandringen antwoordde de klant, nadat hij gewacht had tot er zich niemand binnen gehoorsafstand van hen bevond: “Mijn taoïstische vriend hier is zeer bedreven in het waarnemen van verschijnselen in het uitspanseel die voor ons gewone mensen onzichtbaar blijven. Eeuwen geleden heeft de Eerste Keizer op een van zijn reizen opgemerkt dat er in deze regio een keizerlijke aura hing. Hij vatte dit op als een bedreiging voor zijn eigen bewind. Om de toekomst van zijn dynastie te waarborgen, heeft hij destijds hier ergens in de buurt vele miljoenen onzen goud in de grond laten stop-

pen. Vandaar dat 'Jinling' ['Heuvel van Goud'] een oudere naam is voor Nanking! Welnu, nog niemand heeft ooit kunnen bepalen wat de precieze locatie van al dat goud is. Enige avonden terug zag mijn vriend de aura van deze schat boven de stad hangen. Dit is een teken dat het verborgen goud zich spoedig aan de wereld zal tonen. Hij kon toen nog niet zeggen waar dat zou gebeuren, maar na zorgvuldige bestudering van de plaats waaruit hij de aura zag oprijzen, weet hij nu dat het goud zich onder de grond van de derde binnenplaats achter uw winkel moet bevinden. Indien u de juiste rituelen in acht neemt, zult u de schat kunnen uitgraven. U bent dan zo rijk alsof u de schatkist van het keizerrijk bezat!”

Bevangen door geldzucht, geloofde de winkelier dit verhaal. Hij vroeg: “In de derde binnenplaats bevinden zich mijn privévertrekken. Hoe zou de opgraving in zijn werk moeten gaan?”

“Op dit soort vragen kan mijn vriend u antwoord geven!”

Daarop vroeg de taoïst of hij de binnenplaats eens bekijken mocht. De winkelier ging hem voor en nadat hij het hof eens goed had bekeken, zei de man: “Het klopt als een bus! Van deze plek hier tot die plek daar, dus over een afstand van ruim dertig voet, bevindt zich onder de grond een grote, met goud gevulde ruimte. Het moet een beschikking van de Hemel zijn dat het aura van het goud nu, na meer dan duizend jaar, uit de grond opstijgt! Als het lot niet beschikt had dat u een ongekende voorspoed ten deel zou vallen, hadden onze paden elkaar nooit gekruist! Wat u nu moet doen, is dit: kies een gunstige dag uit om de graafwerkzaamheden uit te voeren en breng de juiste offergaven in gereedheid. Verder dient u Hemel en Aarde door een offertekst van uw plannen op de hoogte te stellen. U moet ook een grote groep gravers bijeen brengen. En dan, als de stilte van de nacht over de stad is neergedaald, kan het graafwerk beginnen. U zult moeten graven tot een diepte van vijf voet.”

De winkelier geloofde dit allemaal. Met de twee mannen sprak hij een dag af waarop het graafwerk zou beginnen. In de middag van de bewuste dag kwam de klant samen met de taoïst naar de woning van de winkelier. In uiterste oprecht-

騙受藏振

Met zijn losse, wilde haren en zwaaiend met zijn zwaard voerde de taoïst heel omstandig een bezweringsdans uit.

heid werden er offers gebracht en goden geëerd. Met zijn losse, wilde haren en zwaaiend met zijn zwaard voerde de taoïst heel omstandig een bezweringsdans uit. Vervolgens deden alle aanwezigen zich tegoeed aan een copieuze maaltijd. Daarna was het wachten tot, laat in de avond, het moment aanbrak waarop met spade en riek het graafwerk kon beginnen. Toen de gravers een diepte van vijf voet hadden bereikt, hadden ze nog niets gevonden. Intussen was het al volop licht geworden.

Ineens klonk er kabaal en geschreeuw. Het kwam van buiten de voorpoort en was afkomstig van gerechtsdienaren die de weg vrijmaakten voor een hoogwaardigheidsbekleder. Vlak daarop kwam een boodschapper aangelopen met een visitekaartje van een bezoeker. Tot grote schrik van de winkelier ontving hij juist op dit ogenblik bezoek van een ambtenaar van het provinciale gouvernement. De gast, die in vol ornaat was, had zich reeds naar de ontvangstkamer begeven en dringend om een onderhoud met de winkeleigenaar verzocht. Deze moest zich nu wel naar de voorzijde van zijn woning begeven en de bezoeker verwelkomen.

De winkelier begroette de hoogwaardigheidsbekleder met alle plichtplegingen en wierp zich, zoals het ritueel dat voorschrijft, voor hem op de knieën. De ambtenaar trok hem overeind en verklaarde het doel van zijn komst: "Ik heb vernomen dat u het goud hebt gevonden dat destijds op last van de Eerste Keizer is begraven. Uw rijkdom is nu vergelijkbaar met die van een hele natie! Ik ben speciaal gekomen om u geluk te wensen. Zoals u weet zijn er momenteel onvoldoende fondsen om de proviandering van onze troepen aan de grens te betalen. Indien u nu door een gift van enkele tienduizenden onzen zilver de nood van onze schatkist zou willen lenigen, ligt de toekenning van een adellijke titel u in het verschiet. Ik ben bereid hiertoe een verzoek in te dienen bij het keizerlijk hof."

In grote paniek verklaarde de winkelier dat er helemaal geen schat was. De ambtenaar stond op, liep met gezwinde spoed naar de binnenplaats, wees naar de restanten van het grote feestdiner dat de vorige avond was gehouden en duidde de diepe kuilen en groeven aan die de binnenplaats doorsneden.

De klant en de taoïst wierpen zich voor de overheidsdienaar in het stof en verklaarden: “Het klopt dat hier goud is begraven. Het is alleen niet bijzonder veel.”

De winkelier kon zich hier niet uitpraten. Bevreesd dat hij door een nog grotere calamiteit zou worden getroffen, zag hij geen andere uitweg dan drieduizend ons zilver te doneren en te smeken de zaak verder te laten rusten. De borgstelling van de grote order moest hij terugbetalen. Hierna raakte zijn zaak steeds verder in het slop.

Commentaar van Feng Menglong

In de *Omvattende optekeningen voor de Taiping xingguo periode* staat het volgende: Vader Xue woonde met twee zoons bij het dorp Yique ten zuiden van de hoofdstad Luoyang. Op een dag klopte een taoïst aan de poort en vroeg of hij bij hem zijn dorst mocht lessen. Vader Xue was diep onder de indruk van de uitstraling van zijn bezoeker en de twee mannen raakten verwickeld in een levendig gesprek. De bezoeker gaf hoog op van de voortreffelijke atmosfeer die uitging van deze plaats en vroeg: “Op honderd passen afstand in zuidoostelijke richting staan vijf pijnbomen die met hun gebogen takken de gelijkenis van een draak vertonen. Is dat stuk land van u?” De vader beaamde dit. De taoïst wachtte tot er geen toehoorders waren en vertelde: “Onder die bomen liggen twee kostbare zwaarden en honderd goudstukken. De aura van deze kostbaarheden is aan de hemel flauwtjes bij de sterrenbeelden ‘Uitgevouwen Net’ en ‘Vleugels’ te ontwaren. Ik ben hier al heel lang naar op zoek! Met dit goud kunt u goede diensten verrichten. En wie zo’n kostbaar zwaard onder z’n riem kan steken, zal zich een zeer hoge positie in het regeringsapparaat kunnen verwerven. Voor mijzelf vraag ik u slechts om één van de twee zwaarden. Zo’n zwaard zal mij in staat stellen mijn vaardigheid als bestrijder van boze geesten ten volle te benutten.”

Toen de twee zoons dit verhaal aanhoorden, hadden ze zo hun twijfels.

De taoïst koos een geschikte dag uit om op het terrein met zijn werkzaamheden te beginnen. Hij vroeg vader Xue om een hoe-

veelheid as en bakende daarmee een gebied af met een omtrek van driehonderd voet. Hij had ook nog een groot aantal rollen van fijne zijde in alle kleuren nodig. Verder liet hij tien altaren opstellen en daarop zilveren schalen en bekers plaatsen. Voor vader Xue beliepen de onkosten enkele duizenden onzen zilver.

De taoïst verklaarde ook nog: “Ik versta de kunst om ijzer in goud te veranderen. Voor mij zijn goud en zilver derhalve eender aan het slijk der aarde. In de Tempel van het Hoogst Verhevene heb ik een poosje terug een kistje met wat spulletjes opgeslagen. Is het goed als ik dat zo lang bij u neerzet?” Niet lang daarna kwamen lieden een kist afleveren. Deze was zeer goed afgesloten en niet te tillen zo zwaar.

Op de uitgekozen avond zou de taoïst met enkele volgelingen te midden van de vijf bomen zijn bezweringsrituelen uitvoeren. Hij drukte vader Xue op het hart het tafereel vooral niet stiekem te aanschouwen. Zodra hij klaar was met het ritueel, zou hij hem bij zich roepen.

De ochtend brak aan en de taoïst was in geen velden of wegen te bekennen. De twee zoons gingen poolshoogte nemen en vonden slechts sporen van een kar en lastdieren. Van alle geleverde spullen, zoals de rollen zijde en de zilveren schalen, was niets achtergebleven.

Deze gebeurtenis vertoont veel overeenkomsten met het voorgaande!

Ximen Bao

In de tijd dat hertog Wen over de staat Wei heerste [472-396 v.Chr.], was Ximen Bao magistraat in de stad Ye. Hij riep enkele ouderen die in de stad een zeker aanzien genoten bij zich en vroeg hen of er zaken waren waar de bevolking zich zorgen over maakte of van te lijden had.

“Zij lijden onder de riviergod die telkens een bruid eist,” meldde een van de ouderen. “De belastingontvanger en een klerk van het lokale bestuur innen voor dit doel elk jaar een belasting. Ongeveer een tiende daarvan wordt gebruikt voor deze huwelijksceremonie, de rest verdelen ze onderling met de